

Investeringsfonderna än en gång

Av assessorn Göran Atterwall

F. d. länsassessorn Leif Wernevi har i nr 9 år 1972 av Skattenytt anfört vissa kritiska synpunkter mot ett av Kungl. Maj:t den 3 mars 1972 meddelat beslut rörande ianspråktagande av investeringsfonder, för vilket jag redogjorde i Skattenytt nr 6 detta år s. 249 ff.

Wernevi antyder bl. a. att beslutet är svårtolkat, att det innebär avsteg mot tidigare uttalanden av finansministern samt att beslutet får retroaktiva verkningar och leder till förluster för skattskyldiga.

Som bekant kan tillstånd att ianspråkta investeringsfonder antingen ges enligt 9 § 1 mom. förordningen om investeringsfonder för konjunkturutjämnning eller enligt 9 § 3 mom. samma förordning. Det förra tillståndet innebär att investeringsfonden får utnyttjas för 100 % av kostnaden för investeringen medan det senare tillståndet innebär att investeringsfonden får tagas i anspråk för högst 75 % av kostnaden. Vid tillstånd enligt 9 § 1 mom. medges också som extra skatteförmån ett investeringsavdrag som motsvarar 10 % av det ianspråkta fondbeloppet. Kungl. Maj:ts tillstånd under 1971 och 1972 har i samtliga fall varit tillstånd enligt 9 § 3 mom. Från juni 1971—juli 1972 har beviljats c:a 1.400 tillstånd att utnyttja investeringsfond för investeringar på c:a 1.700 milj. kr. I många av dessa fall har sökandeföretagen endast uppgivit en totalsumma för byggnads- och maskininvesteringar. Företagen har valfrihet att utnyttja ett meddelat tillstånd eller att avstå från det, så länge uttag från riksbanken inte skett. Har uttag gjorts, måste tillståndet fullföljas eller också återförs den del av investeringsfonden, som motsvarar uttaget, till beskattning. Om fonden återförs till beskattning, görs också ett 10 % tillägg. I lagstiftningen finns alltså två former av tillstånd, som är helt skilda från varandra.

Wernevi menar nu att det är en både möjlig och fullt försvarsbar tolkning att, om ett beslut enligt 9 § 3 mom. avser både byggnader för 6 milj. kr. och maskiner för 2 milj. kr., företaget kan använda investeringsfonden för hela byggnadskostnaden, 6 milj. kr., och för maskinanskaffningarna om 2 milj. kr. åtnjuta det 20-procentiga särskilda investeringsavdraget vid den statliga inkomsttaxeringen. Detta skulle i praktiken innebära att byggnadskostnaden 100-procentigt kunnat avskrivas mot investeringsfonden. Beslutet enligt 9 § 3 mom. har i realiteten fått samma verkningar som ett beslut enligt 9 § 1 mom., dock utan det 10-procentiga investeringsavdraget enligt investeringsförförordningen. Detta resultat skulle kunna uppnås endast på grund av att företaget uppger att investeringen avser både byggnader och maskiner. Hade beslutet bara omfattat byggnadsinvesteringen på 6 milj. kr., hade ett sådant påstående inte kunnat göras, och detta även om företaget samtidigt anskaffat maskiner för 2 milj. kr. för vilka det 20-procentiga särskilda investeringsavdraget yrkas. Jag kan naturligtvis här endast framföra min personliga uppfattning

men jag menar att en sådan tolkning av författningsbestämmelserna inte är rimlig. Kungl. Maj:ts beslut kan naturligtvis inte medföra större förmåner än som kan medges enligt författningen. Kungl. Maj:t har för övrigt i sina beslut endast använt de ordalag som finns i författningen. Besluten kan därför rimligtvis inte göras till föremål för en tolkning som inte överensstämmer med lagtexten. Man kan naturligtvis hävda att investeringsfondslagstiftningen är komplicerad men på denna punkt borde enligt min mening någon tvekan inte förekomma. Det finns två typer av tillstånd, varav det ena ger större skattemässiga förmåner än det andra. Någon sammanblandning av dessa kan inte förekomma.

För att hindra en sammanblandning av investeringsfonder och det 20-procentiga särskilda investeringsavdraget har, som jag redovisade i min tidigare artikel, i 3 § förordningen om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt införts en bestämmelse om att särskilt investeringsavdrag inte får åtnjutas för inventarier för vilka investeringsfond tagits i anspråk enligt beslut av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen. Att karakterisera detta som att Kungl. Maj:t inte mäktat anpassa besluten om tillstånd att utnyttja investeringsfond efter ändrade förhållanden, såsom Wernevi gör, tycker jag inte verkar sakligt befogat. Förtroendet måste ju vara ömsesidigt och bygga på att den andra parten inte söker tillskansa sig inte avsedda lättnader.

Kungl. Maj:t har i det aktuella beslutet uttalat att företaget *efter eget val* (kurs. av författaren) äger ta i anspråk fondmedel för avskrivning av kostnader för byggnader och inventarier. Wernevi synes vilja påstå att detta innebär ett klart avsteg från vad finansministern anfört i prop. 1963: 159 för det fall att fond får tagas i anspråk för såväl ombyggnad som reparation av byggnad att företaget, om annat inte utsägs i beslutet, i första hand äger ta fondmedlen i anspråk för ombyggnadskostnader. Jag kan inte finna annat än att ordvalet i beslutet bekräftar det ståndpunktstagande som finansministern gjorde i den återopade prop. Företaget kan inom ramen för beslutet ta i anspråk fondmedlen för de kostnader företaget önskar, naturligtvis med den begränsning till 75 % av kostnaden som gäller enligt författningsbestämmelserna. Det tycks vara en överdrift att påstå att ett sådant uttalande är höljt i dunkel.

Under rubriken "Ingen logik" har Wernevi givit ett exempel, som förefaller förvirrande. Enligt min mening är det enkla svaret, att företaget, om annat icke sägs i beslutet, *efter eget val* äger utnyttja fonden för de kostnader bolaget önskar inom ramen för beslutet.